

СУЧАСНА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Колб О.Г., д.ю.н., професор, директор навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

В науковій літературі під політикою (від грец. *politike (techne)* – мистецтво керувати державою) розуміють діяльність органів державної влади, партій, громадських об'єднань (груп) у галузі внутрішньодержавного управління та міжнародних відносин, що відповідає їх інтересам та цілям [1, с. 455]. Як у зв'язку з цим зауважив В.І. Борисов, політика виражає функції держави щодо керівництва зовнішніми та внутрішніми сферами й напрямками суспільного життя [2, с. 305].

Важливим складником внутрішньої політики будь-якої держави є боротьба зі злочинністю, покликана знизити її рівень і забезпечити соціальний стан, що відповідає потребам безпеки суспільства від злочинності. Проте, варто з цього приводу погодитись з Г.Ю. Лєсніковим та М.А. Лопашенко, які вважають, що у даному випадку мова ведеться про різні за вагомістю напрямки діяльності держави у цій сфері, визначення форм, завдань, змісту такої діяльності, встановлення державних органів, які ведуть боротьбу зі злочинністю й тісно пов'язаними з нею іншими виданнями анти суспільної поведінки [3, с. 8-9]. Більш того, слід при цьому враховувати й особливі риси сучасної правової системи України, пріоритетним у якій є євро інтеграційний вектор розвитку [4, с. 348], зокрема з урахуванням підписання Україною у червні 2014 р. економічної угоди про вступ до Європейського Союзу [5].

Як встановили А. Селіванов та О. Рябенко, залежно від засобів досягнення результатів боротьби із злочинністю державна політика поділяється на соціальний і правовий складники, основним суб'єктом якого є державна влада [6, с. 5].

У свою чергу, правова політика боротьби зі злочинністю складається зі стратегічних напрямків, характерні риси яких обумовлені предметом, завданнями й методами досягнення корисних для суспільства результатів [2, с. 305]. Такими напрямками («підсистемами»), на переконання П.Л. Фріса, є кримінально-правова, кримінально-процесуальна, кримінально-виконавча та кримінологічна політика [7, с. 11]. При цьому, як вірно зробив висновок В.І. Борисов, кримінологічний, кримінально-процесуальний і кримінально-виконавчий напрямки правової політики не рівнозначні за своїм впливом і місцем у боротьбі зі злочинністю, порівняно з напрямком кримінально-правовим [2, с. 306]. Останній, як один зі складників правової політики у цій сфері суспільних відносин, водночас є її системоутворюючим елементом, а тому посідає домінуюче місце серед інших її напрямків. Зокрема, кримінально-правова політика є змістом кримінально-процесуальної політики і зумовлює підстави обрання відповідних форм її реалізації заходами останньої, а актуалізація певних видів покарань, визначених кримінальним законом, обумовлює зміст кримінально-виконавчої політики щодо їх виконання. Саме тому кримінально-процесуальний, кримінально-виконавчий і кримінологічний напрямки знаходяться під подвійним впливом загально соціальних завдань політики держави в розгляді мій сфері і кримінально-правової політики [2, с. 306].

Поряд з цим, як зауважив П.Л. Фріс, необхідно визнати, що виділення вказаних напрямків є дещо умовним, оскільки ця державна політика реально становить собою, як правило, комплексне вирішення і соціальних, і правових завдань боротьби зі злочинністю, всі складники якої знаходяться (повинні знаходитись) між собою у функціональній залежності і взаємодії [7, с. 13].

При такому підході, на думку А.Ф. Крижановського, підтримання та зміцнення правового порядку в суспільстві в сучасних умовах як необхідної передумови ефективного функціонування розгалуженого правоохоронного і правозахисного механізму за участю інституцій держави і громадянського суспільства потребують ґрунтового доктринального супроводження, планування і прогнозування, визначення стратегічної мети, головних завдань, форм і методів діяльності у цій сфері [8, с. 692]. При цьому, враховуючи, що зміст правової політики, що обумовлений волею народу (громадянського суспільства), фактично опосередковується, як справедливо підкреслюють М.Панов та Л. Герасіна, його повноваженим інституційним представником – державою, переважна її частина регулюється за допомогою права, законотворчого процесу, винесенням політико-

правових рішень та втілюється у нормативні форми і спирається на міжнародно-правові принципи [9, с. 36]. Більш того, як вірно зробив висновок П.Л. Фріс, зазначений вид політики, реалізується на основі норм деяких галузей права, кожна з яких має свою специфіку та накладає певний відбиток на форми й методи реалізації. Зокрема, в теоретичному аспекті це дає підстави для виділення в політиці у сфері боротьби зі злочинністю, як цілісної соціально регулятивної системи, окремих її підсистем (елементів) – кримінально-правової, кримінально-процесуальної, кримінально-виконавчої та профілактичної (кримінологічної) політики [10, с. 8-9].

Список використаних джерел:

1. Булыко А.Н. Большой словарь иностранных слов 35 тысяч слов. – Изд. 3-е, испр., перераб. – М.: Мартин, 2010. – 704 с.
2. Борисов В. І. Державна політика у сфері боротьби зі злочинністю та її напрями / В. І. Борисов // Проблеми законності: Респ. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : НЮАУ, 2009. – Вип.100.–С.305-312.
3. Лесников Г.Ю., Лопашенко Н.А. Понятие уголовной политики, ее содержание и принципы // Энциклопедия уголовного права. – Т. 1: Понятие уголовного права. – СПб.: Изд. проф. Малинина, 2005.–С.4-144.
4. Теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О.В. Петришин, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін.; за ред. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2014. – 368 с.
5. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014 // http://uk.wikipedia.org/wiki/Угода_про_асоціацію_між_Україною_та_ЄС
6. Селіванов А., Рябченко О. Правова політика – важлива складова внутрішньої політики Української держави // Голос України. – 2007. - № 43. – 13 бер. – С. 4-5.
7. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. – К.: Атіка, 2005. – 332 с.
8. Крижановський А.Ф. Доктрина правового порядку в Україні: генезис, сучасний стан і перспективи // Правова доктрина України: у 5 т. – Х.: Право, 2013. – Т. 1: Загально-теоретична та історична юриспруденція / В.Я. Тацій, О.Д. Святоцький, С.І. Максимов та ін. / за заг. ред. О.В. Петришина. – 976 с.
9. Панов М., Герасіна Л. Правова політика як універсальний феномен соціального буття // Право України. – 2001. - № 8. – С. 35-41.
10. Фріс П. Л. Нарис історії кримінально-правової політики України : [моногр.] / за заг. ред. М. В. Костицького. – К. : Атіка, 2005. – 124 с.

**РЕФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ
СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ДЕМОКРАТИЧНОЇ ТА ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Нескороджена Л.Л., к.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права і психології Національної академії внутрішніх справ

05.12.2007 року в газеті «Українська правда» Ніко Ланге, керівник Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні, опублікував статтю «Україна не є правовою державою». Автор статті стверджує, що Україна – не правова держава, тому що вона не надає правового захисту громадянам. Українська держава не хоче обмежуватися лише тим, щоб гарантувати громадянам політичну свободу та безперешкодну підприємницьку діяльність. Діяльність представників держави в багатьох випадках не є ані прозорою, ані обґрунтованою[1]. Не дивлячись на те, що пройшло вже майже 7 років з дня виходу зазначеної статті, слова Ніко Ланге, є актуальними. Розвиток будь-якої держави як правової передбачає функціонування режиму конституційного правління, існування розвинутої і несуперечливої правової системи й ефективної судової влади, забезпечення реального розподілу влади з їхньою ефективною взаємодією та взаємоконтролем, з розвинутим контролем з боку суспільства державної влади. Разом з тим, Україна лише декларує себе як правова держава, однак не гарантує суб'єктам господарювання повного захисту прав та законних інтересів. Так, основними проблемами провадження регуляторної політики держави в сфері підприємництва є те, що центральні, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування ще не співвідносять свої дії по виданню нових актів з принципами, закладеними в ідеологію державної регуляторної політики (скорочення витрат підприємців на виконання регуляторних актів, спрощення та прозорість змісту актів законодавства, адекватність відповідальності за розміри заподіяної шкоди підприємцям). Іноді лобювання органами виконавчої влади галузевих інтересів відбувається в обхід ідеології та процедур регуляторної політики[2].

Крім того, прийняття певних нормативно-правових актів можуть спричинити